

Búcsú a templomtól

még mire emlékszem?

*Most – csak hogy az ablak-szemek egyre üresebbek
(mindegyre: van szél vagy nincs
süt a nap vagy nem süt):*

*mintha – a n n a k k i h i r d e t ő i
volnának hogy már nem k a p c s o l a t
ők ezzel az elhagyott térséggel! –*

és előjóslatként belép a Hallgatás:

*egyetlen-egység – mező-országban
(egyre egészebb kipusztultságával):*

:

talán – az e g y e d ü l i Templom

1982

VERESS MIKLÓS fordításai

Hunnadi Az-Aki

Így hívták volna Csúvasföldön a *Sámán fiát*, ha éppen magyarnak születik. A távoli kis nép ugyanis éppúgy a hunoktól eredezteti magát, mint mi is, ám az Aj-gi név azt jelenti: az-aki. A pravoszláv keresztelőn azonban nem jöhetett számításba a *Hunnadi* – ezért zengzetes orosz változatát adták a falusi sámák fiának: Gennyadij. Így a sorsot meghatározza a név, főként, ha mögötte az ősi! Gennagyij Ajgi a modern orosz – mert mesterei tanácsára kitanulta ezt a puskin, lemontovi, jeszenyini nyelvet is – költészet sámánkodó megújítója lett. Ezért nehéz fordítani: a titkokat beszéli el, ha úgy tetszik: *apanyelvén*. Közben pedig egyszerre pogány és keresztény, csúvasul orosz és franciául szürrealista: AZ-AKI.

1934-ben született, apja tanító volt az akkori Szovjetunió kis Csúvasföldjén. 1943-ban – úgymond – hősi halált halt. Tehetséges fiát 1953-ban fölvtették a Moszkvai Irodalmi Intézetbe, ahol később – 1960 körül – már oroszul is megtanult költészetet művelni. Népének viszont csúvasul adta át az első igazán világirodalmi antológiát, a francia költészetből, melyet a szimbolisták szeretete hozott létre, de végül Villontól Pierre

Emmanuelig ívelt. Nevéhez fűződik ugyanekkor egy hasonlóan nagy – rokonszívűleg fordított – magyar antológia létrehozása is: Bornemissza Pétertől Juhász Ferencig. Minket rokonokként tart számon, de úgy, hogy közben mindenkit, aki nagy a saját kicsinségében is. Egyik legnagyobb versét Budapesten, illetve hazánkbeli körutazáskor írta Roul Wallenberg szobráról-sorsáról. Hasonlóan mély költeménye az a „korszakadék”-vers, amelyet a varsói gettózadáskor hősi halált szenvedő fiatal lengyel lírikus, Krzysztof Kamil Baczyński emlékének szentelt. Sámán-imái közös múltunkból pörgetik föl közös sorsunkat az általa legtisztábbnak vélt magasságba: az UR-hoz.

A közeljövőben jelenik meg nálunk Gennagyij Ajgi könyve – benne szegedi költőtársaim, *Baka István* és *Zalán Tibor* fordításaival is –, melynek nagy részét szerencsém volt magyarítani. Egyszerre ősi és modern, lelkünk ké forgó versei – ihletadóak. Ugy látszik, valóban a Sámán jár köztünk az ezredvégen, s amikor a sátánizmus újraéledésétől borzongunk – ő templomot emel.

A magyar olvasó 1973-ban ismerhette meg a Sámán fia című kötetből, s főként nagyszerű műfordítónk, Rab Zsuzsa jóvoltából. Külföldre is legelőbb 1987-ben engedték ki – Csuvasföldről hosszú az út Moszkváig, de még hosszabbak a kis népek nagy költőinek kálváriái – éppen Magyarországra, ahol hirtelen belélegezhette azt a mezőnyi szabadságot, amelyből egy szusszanás is elég – a templomépítéshez. Válogatott versei azóta Amerikától Japánig élő klasszikussá avatták azt a lírikust, akit a legmagasabb elismerésre is méltónak vélnek – nem méltatlanul.

Verecs Miklós

